

Til: Avinor v/Olav Vinjerui
Fra: Norconsult v/Leif Simonsen
Dato/Rev: 26. september 2015/Rev. B03

Ny lufthavn Mo i Rana. Resultater av overvåkning av hubro våren 2015

INNLEDNING

Dette notatet er en oppdatert versjon av samme notat RIM-N008 datert 11. mai 2015 Rev. B02. Oppdateringene er i hovedsak knyttet til observasjoner gjort i felt ved antatt reirhyll i august 2015.

I forbindelse med skisseprosjektfasen i planleggingen av ny lufthavn ved Mo i Rana er det i april 2015 gjennomført lytting etter hubro for å overvåke en kjent tidligere hekkeplass for arten nær planlagt lufthavn. I tillegg ble den reirhyllen som tidligere er antatt brukt til hekking besøkt i felt den 20. august 2015.

Overvåkingen er en del av den innledende miljøoppfølging og ble gjennomført i denne fasen for å skaffe seg et bilde av normalsituasjonen før eventuell utbygging.

Hekkeplassens plassering omtales ikke i detalj her da slik informasjon er unntatt offentlighet jfr. § 13 i offentleglova. Lokaliteten er vist på kart i andre prosjektdokumenter.

Det er kjent at hekkeplassen har vært bruk i tidligere tider, men i de senere år det det bare gjort en antatt registrering av hubro i området i 2008. Det er ukjent om den hekket i området da. Lokaliteten har også vært fulgt opp av de ornitologiske interessene de senere år. Hubro er en meget sky fugl og kan forekomme i et område uten å gi særlig lyd fra seg eller ha spesielt synlig aktivitet. I NINA Rapport 666 fra 2011 er det gjort en grundig gjennomgang av hubroobservasjoner og mulige forekomster i området. Selv om det er mye usikkerhet er det likevel klare indikasjoner på at lokaliteten i dag ikke er i aktiv bruk og ikke har vært det på mange år. Den vurderes imidlertid å ha potensial til å bli tatt i bruk igjen dersom hubrobestanden øker og arten trenger å ta i bruk nye områder i forhold til i dag.

METODE

Lyttingen ble utført med digital opptager og ekstern mikrofon. Lyttingen startet 2. april 2015, ble avsluttet 21. april 2015 og sto ute i følgende perioder; 02.04-07.04, 11.04-15.04 og 16.04-21.04. Lytteutstyret stod plassert ca. 300 meter fra den gamle hekkeplassen for Hubro. Organisering og drift av lytteutstyret ble utført av Statskog Fjelltjenesten i Mo i Rana.

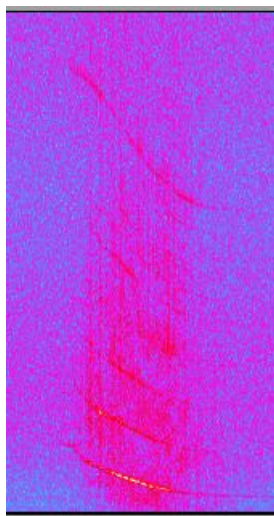
Til analyse av lydfilene er programmet Audacity 2.1.0 benyttet. Hver lydfil er gjennomgått ved å se på lydbildet filene danner og lytte på spesielle utslag. Lydbildet er zoomet inn til ca. 13 minutter per bildebredde som normalt vil gi den oppløsningen som trengs for å se eventuelle hubrorop.

Reirhyllen ble besøkt 20. august 2015. Det ble tatt bilder og lett etter spor tegn etter hekking av hubro.

RESULTATER

Lydanalyse

Analyse av lydfilene ga ikke indikasjoner på hubrorop i perioden utstyret sto ute. De mest fremtredende lydhendelsene var overflyvninger av widerøe-fly (figur 1). Videre kunne man høre noen mindre steinras, aktiviteter med det som antas å være en gravemaskin, togfløyte og andre bevegelser i skogen.

Figur 1. Typisk "lydbilde" av et widerøefly som flyr over lokaliteten. Fallende tverrstriper fra høyre mot venstre er gode kjennetegn.

Det var mye dårlig vær i lytteperioden. Dette ga en del bakgrunnsstøy. I nærheten av lytteposten var det også en bekk som ble større som følge av nedbør og snøsmelting i lytteperioden. Dette ga også en del bakgrunnsstøy. Denne støyen vurderes likevel ikke som tilstrekkelig forstyrrende til at hubrorop ikke skulle registreres hvis fuglen hadde ropt fra den gamle hekkeplassen.

Sportegn

På reirhyllen ble det ikke funnet sportegn etter reirgrop, avføring eller byttedyrrester fra mating av hubrounger. Det ble heller ikke funnet fjær eller andre tegn som kunne tyde på at lokaliteten var i aktiv bruk av hubro. Det var en liten grop i sanda på hylla (Figur 2), men dette er vurdert til å være en grop etter sandbad for annen fugl.

Figur 2. Reirhylle som tidligere er antatt å være hekkeplass for hubro. Det ble ikke funnet spor tegn etter hekking i 2015. Det var imidlertid en liten grop i sanda som antas å skyldes sandbad fra annen fugl.

Det ble imidlertid funnet en del skittrester (Figur 3) og fjær som knyttes til hekking og oppføring av fjellvåkunger i fjellskrenten. Det ble i forbindelse med nærliggende vannprøvetaking observert varslende voksne fugler hele våren og også varslende/tiggende unger tidlig på ettersommeren. Dette støtter opp under at den aktuelle fjellskrenten har vært benyttet av fjellvåk til hekking i 2015.

Figur 3. Skittrester etter fugl på stein ved fjellhulle. Restene kommer antagelig fra oppføring av fjellvåkunger i fjellskrenten sommeren 2015.

VURDERING

Det er kjent at hubro kan være svært stille og bare komme med noen svært få rop i innledningen av hekkeperioden. Lyttingen kom i gang litt sent i forhold til ideell periode som kan være fra februar/mars til slutten av april. Dermed kan det ha forekommet rop før 2. april uten at lyttingen har registrert dette. Utstyret har også måttet tas inn for batteribytte og håndtering av minnekort. Dermed har man ikke kunnet lytte kontinuerlig i hele perioden.

Observasjonene på reirhylla og resultatene fra lyttingen kombinert med kunnskapen fra tidligere undersøkelser (NINA Rapport 666 – 2011) og kontakt med lokale resurspersoner i Fjelltjenesten (Tore

Bjørnstad og Kristian Sivertsen) og Ornitologisk forening (Per Ole Syvertsen) gir sterke indikasjoner på at hubro ikke har hekket på lokaliteten i 2015.

VIDERE ARBEID

I premissdokumentet for ytre miljø, versjon 1 (8. mai 2015) er Avinor tydelige på at det skal gjøres oppfølgende undersøkelser av hubro for å overvåke effekten av tiltaket. Dette betyr at det må foreligge et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om før-situasjonen. Det betyr også at det bør gjennomføres overvåkning i både anleggsfasen og senere i driftsfasen.

Siden lokaliteten mest sannsynlig ikke har vært aktiv hekkelokalitet for hubro på mange år bør man vurdere å tilpasse ressursbruken i overvåkingen til sannsynligheten for å gjøre observasjoner av hubro. Lytting med digitalt utstyr er en god bekreftelse på om det er ropende ugle i nærheten. Aktuelt lytteutstyr krever imidlertid ganske tett oppfølging og spesiell analyse av kompetent personell og vil også måtte tas inn for ettersyn m.m. i aktuell lytteperiode. Videre vil fravær av hubrorop ikke være en 100 % sikker indikasjon på at hubro ikke hekker i området.

Et alternativ kan derfor være bruk av viltkamera. Ved å sett opp f.eks. to viltkameraer som peker mot aktuell reirhylla vil man kunne se hvilke bevegelser man har på reirhylla. Dersom kameraene plasseres riktig vil disse kunne settes opp tidlig på ettervinteren og kunne stå ute til hekkesesongen er over uten videre ettersyn. Bruken av minst 2 kameraer vil øke sannsynligheten for gode bilder og redusere sjansen for at feil på et kamera ender i ingen bilder.

Et ennå rimeligere alternativ er å besøke reirhylla etter eller helt i slutten av hver hekkesesong for å se etter spor tegn etter hubro. Det må vurderes om dette kan være tilstrekkelig i forhold til planstatusen på tiltaket og den antatt fraværende aktiviteten av hubro.

Vår anbefaling er likevel å benytte viltkameraer kombinert med besøk på reishytta i slutten av hekkesesongen. Det kan gi den sikreste indikasjonen på om reirhylla er i bruk av hubro eller ikke. Dersom overvåkingen videreføres må overvåkningsplanen være klar i god tid før februar det aktuelle året. Dette skyldes at ugla kan komme tidlig til reirplassen og aktuelt utstyr må plasseres ut og testet i god tid.

Dersom man lager et overvåkningsprogram for hubro bør også hønsehauk innarbeides i dette programmet. Bakgrunnen for dette er føringene gitt i premissdokumentet.

Forslag til videre overvåkningsprogram

Med bakgrunn i det som er skrevet over foreslås et overvåkningsprogram basert på utplassering av viltkamera og besøk på reishytta i slutten eller etter hekkesesong. Følgende program foreslås:

- En hekkesesong før anleggsstart.
 - Gir en sesong til med overvåkning før tiltak og blir en referanse for senere overvåkning etter samme metode.
- Alle hekkesesonger i anleggsperioden.
 - Det vil da dokumenteres om eventuell hubro som hekket der før tiltaket forsetter å hekke under anleggsperioden.
 - Alternativt vil det vise om hubro går til hekking til tross for anleggsvirksomhet.
- I driftsfase – 3 påfølgende år, men bare dersom det oppdages hubrohekking før eller i anleggsperioden.
 - Man vil da se om driftsfasen fører til at hubro ikke hekker i området.

Estimert kostnad for overvåkning av hubro med viltkamera

Under gis estimert kostnad per hekkesesong med foreslått overvåkningsprogram. Det må forventes å fornye viltkameraene en gang hvert 2. år.

- Innkjøp av kameraer (2 stk.) med monteringsutstyr, batterier og minnekort: kr 9.000,-
- Montering og drift for en sesong (februar – august): 25 timer.
- Gjennomgang/analyse av bilder + notat med oppsummering av resultat: 25 timer

Reisetid og reisekostnader kommer i tillegg.

Sandvika, 2015-09-26

Utarbeidet:

Fagkontroll:

Godkjent:

Leif Simonsen

Ingvild Helland (sign.)

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.